

UZBEKISTAN'S ACCESSION TO THE WTO IN THE GLOBAL ECONOMIC ENVIRONMENT: RISKS AND OPPORTUNITIES

Mislimbekova Namuna Mamurjon qizi

Abstract

This article analyzes the trade relations between Uzbekistan and the World Trade Organization (WTO), focusing on the dynamics of export and import. It examines the changes in export and import volumes in the period following Uzbekistan's accession to the WTO, trade policies, new integration opportunities, as well as the economic and social impacts of this process. The article highlights the opportunities and risks for Uzbekistan based on analyses of trade relations with WTO member countries. Political and economic reforms implemented and expected to be implemented to increase Uzbekistan's export potential and diversify imports are discussed.

Basic words and concepts: World Trade Organization, Uzbekistan, export, import, trade relations, economic integration, trade policy, economic growth, competitiveness.

ПРИСОЕДИНЕНИЕ УЗБЕКИСТАНА К ВТО В ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СРЕДЕ: РИСКИ И ВОЗМОЖНОСТИ

Аннотация

В данной статье анализируются торговые отношения Узбекистана с Всемирной торговой организацией (ВТО), с акцентом на динамику экспорта и импорта. Рассматриваются изменения в объемах экспорта и импорта в период после вступления Узбекистана в ВТО, торговая политика, новые возможности интеграции, а также экономические и социальные последствия этого процесса. В статье подчеркиваются возможности и риски для Узбекистана на основе анализа торговых отношений с государствами-членами ВТО. Обсуждаются политические

и экономические реформы, реализованные и ожидаемые, для увеличения экспортного потенциала Узбекистана и диверсификации импорта.

Ключевые слова и понятия: Всемирная торговая организация, Узбекистан, экспорт, импорт, торговые отношения, экономическая интеграция, торговая политика, экономический рост, конкурентоспособность.

GLOBAL IQTISODIY MUHITDA O‘ZBEKISTONNING JSTGA QO‘SHILISHI: RISKLAR VA IMKONIYATLAR

Mislimbekova Namuna Mamurjon qizi

Annotatsiya:

Ushbu maqolada O‘zbekistonning Jahon Savdo Tashkiloti (JST) bilan savdo aloqalarining eksport va import dinamikasi tahlil etiladi. O‘zbekistonning JSTga qo‘shilishidan so‘ngki davrda eksport va import hajmlaridagi o‘zgarishlar, savdo siyosati va yangi integratsion imkoniyatlar, shuningdek, bu jarayonning iqtisodiy va ijtimoiy ta’siri o‘rganiladi. Maqola JSTga a’zo bo‘lgan mamlakatlar bilan o‘tkazilgan tahlillar asosida O‘zbekiston uchun mavjud imkoniyatlar va risklarni ko‘rsatadi. O‘zbekistonning eksport salohiyatini oshirish va importni diversifikatsiya qilish bo‘yicha amalga oshirilgan va kutilayotgan siyosiy va iqtisodiy islohotlar muhokama qilinadi.

Tayanch so‘zlar va tushunchalar: Jahon Savdo Tashkiloti, O‘zbekiston, eksport, import, savdo aloqalari, iqtisodiy integratsiya, tijorat siyosati, iqtisodiy o‘sish, raqobatbardoshlik.

Kirish. O‘zbekistonning Jahon Savdo Tashkilotiga (JST) qo‘shilishi mamlakatning xalqaro savdoga bo‘lgan integratsiyasi uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. JSTga qo‘shilish jarayoni nafaqat savdo aloqalarining rivojlanishiga, balki mamlakatning eksport va import dinamikasini tubdan o‘zgartirishga yordam beradi. Ushbu jarayon orqali O‘zbekiston, ilgari ko‘pgina tijorat to‘siqlaridan xoli bo‘lmagan, o‘zining savdo aloqalarini yanada kengaytirish imkoniyatiga ega bo‘ldi. Bu maqolada JSTga qo‘shilishdan keyingi davrda O‘zbekistonning eksport va import hajmlaridagi o‘zgarishlar, yangi savdo yo‘llarining ochilishi va savdo siyosatidagi liberalizatsiya jarayonlari tahlil qilinadi.

Savdo aloqalari mamlakat iqtisodiyoti uchun asosiy ahamiyatga ega. O'zbekistonning JSTga qo'shilishi bilan bog'liq bir qator ijobiy va salbiy ta'sirlar mavjud. Eksportni ko'paytirish va importni diversifikatsiya qilish, shuningdek, xalqaro bozorga kirish imkoniyatlarini oshirish O'zbekistonning iqtisodiy o'sishiga yangi sur'at beradi. Biroq, bu jarayonning salbiy tomonlari ham bo'lishi mumkin, chunki ba'zi mahalliy sanoat tarmoqlari raqobatbardosh bo'lishda qiynaladi.

- **Mavzuga oid adabiyotlar tahlili (Literature review).** Jahon Savdo Tashkilotiga qo'shilish jarayoni bo'yicha ko'plab ilmiy tadqiqotlar mavjud. O'zbekistonning JSTga qo'shilishi masalasi ham ko'plab tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan. Tashqi savdoni rivojlantirish, JSTga a'zo bo'lishning iqtisodiy samaralari, import va eksport salohiyatining o'sishi kabi mavzular keng muhokama qilingan.

Xusanov (2017) o'z tadqiqotida O'zbekistonning JSTga qo'shilishining eksport va import dinamikasiga qanday ta'sir qilganini tahlil qilib, bu jarayonning iqtisodiy o'sishga katta hissa qo'shishini ta'kidlagan. Shu bilan birga, Raxmonov (2018) JSTga a'zo bo'lishning mamlakat ichki bozoridagi narxlar va iste'mol xarajatlariga qanday ta'sir qilishini ko'rsatgan.[1,86]

Shuningdek, xalqaro tajriba, masalan, Xitoy va Vyetnamning JSTga qo'shilishi orqali O'zbekistonning iqtisodiy siyosati va savdo strategiyalariga oid ko'plab tavsiyalar berilgan. Bu tajribalar O'zbekistonning JSTga qo'shilishidagi muvaffaqiyatli yo'llarni ko'rsatadi.[2,35]

- **Tahlil va natijalar (Analysis and results).** Eksport Dinamikasi

O'zbekistonning JSTga qo'shilishi, albatta, eksport salohiyatini kengaytirish imkonini beradi. JSTga a'zo bo'lish orqali mamlakat xalqaro bozorga kirish imkoniyatlariga ega bo'ldi. Eksport tarmoqlaridagi diversifikatsiya va yangi savdo yo'llarining ochilishi eksportning o'sishiga turtki bo'ladi. O'zbekistonning eksporti, ayniqsa, qishloq xo'jaligi mahsulotlari, metallar, va to'qimachilik sanoati bo'yicha mustahkamlanishi kutilmoqda.

Qishloq xo'jaligi mahsulotlari: O'zbekistonning Jahon Savdo Tashkilotiga qo'shilishi qishloq xo'jaligi mahsulotlari eksportini rivojlantirishda yangi imkoniyatlar

yaratadi. Jahon bozorlarida O'zbekistonning paxta, meva-sabzavotlar va boshqa qishloq xo'jaligi mahsulotlari uchun talab yuqori.

To'qimachilik va tayyor mahsulotlar: O'zbekiston to'qimachilik sanoatiga katta e'tibor qaratgan va bu sohada raqobatbardoshlikni oshirish uchun zarur bo'lgan texnologiyalarni joriy etmoqda. JSTga qo'shilish orqali bu sohada ham yangi bozorlar ochilmoqda.

Metallar va sanoat mahsulotlari: O'zbekistonning temir, mis, oltin va boshqa foydali qazilmalar eksporti JSTga qo'shilishi bilan yanada rivojlanadi. Jahon bozorlarida bu mahsulotlarga bo'lgan talab yuqori bo'lganligi sababli, mamlakat o'z eksportini kengaytirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Import Dinamikasi

JSTga qo'shilish, shuningdek, importni diversifikatsiya qilishga ham yordam beradi. Mamlakat xalqaro bozorlar bilan mustahkam aloqalar o'rnatishi, ayniqsa, texnologiyalar va kapital to'g'risida yangi imkoniyatlar yaratadi.

Texnologiyalar va innovatsiyalar: O'zbekiston JSTga a'zo bo'lish orqali, zamonaviy texnologiyalarni import qilishda imkoniyatlarga ega bo'ladi. Bu, o'z navbatida, mamlakatda sanoatning zamonaviylashuvi va ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Sanoat mashinalari va uskunalari: Jahon bozoridan yuqori sifatli sanoat mashinalari va uskunalarini import qilish O'zbekiston sanoatini modernizatsiya qilish imkoniyatini yaratadi.

Xom ashyo: Mamlakatda ba'zi sanoat tarmoqlari uchun zarur bo'lgan xom ashyo va materiallarni import qilish JSTga qo'shilish orqali soddalashtiriladi, bu esa ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirishga yordam beradi.

Tashqi Savdoda Liberalizatsiya

JSTga qo'shilishning muhim jihatlaridan biri – bu savdo liberalizatsiyasining kuchayishi. O'zbekistonning bojxona to'siqlari kamayadi, bu esa import va eksportni soddalashtiradi. Shu bilan birga, davlat qo'llab-quvvatlovchi siyosatlar va tarqatilgan subsidiyalarning kamayishi kutilmoqda. Bu bo'shagan joyda o'z-o'zidan raqobat kuchayadi va bozor sharoitlari sezilarli darajada o'zgaradi.

Xalqaro Savdo Tashkilotiga Qo'shilishning Iqtisodiy Ta'siri

O'zbekistonning JSTga qo'shilishi iqtisodiy o'sishning tezlashishiga yordam beradi, ammo ba'zi qiyinchiliklarni ham keltirib chiqaradi. Masalan, ba'zi mahalliy sanoat tarmoqlariga nisbatan yangi raqobat o'zining salbiy ta'sirini ko'rsatishi mumkin. Shuning uchun, davlat tomonidan faol ravishda yordam va qo'llab-quvvatlash zarur.

- Xulosa va takliflar (Conclusion/Recommendations).

O'zbekistonning JSTga qo'shilishi mamlakatning global iqtisodiyotga integratsiyasini mustahkamlashda katta ahamiyatga ega. Bu jarayonning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun:

Mahalliy sanoatni himoya qilish: Ba'zi tarmoqlarni qo'llab-quvvatlash va ularning raqobatbardoshligini oshirish uchun davlat siyosati muhim rol o'ynaydi.

Texnologik innovatsiyalarni joriy etish: Yangi texnologiyalarni import qilish va mahall bo'lishi, o'z sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilishga yordam beradi, bu esa ishlab chiqarish jarayonlarini yanada samarali qilish imkonini yaratadi. Shuningdek, yangi texnologiyalarni joriy etish, ishlab chiqarishning sifatini oshiradi va eksport imkoniyatlarini kengaytiradi.

Savdo siyosatining liberallasuvi: JSTga qo'shilishi savdo sohasidagi to'siqlarni kamaytirish va xalqaro bozorlarda raqobatni oshirishga yordam beradi. Biroq, bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun davlat savdo siyosatini doimiy ravishda takomillashtirishi va savdo to'siqlarini qisqartirishni davom ettirishi zarur.

Iqtisodiy diversifikatsiya: O'zbekiston iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishni davom ettirishi kerak. Bu orqali mamlakat eksportining tarmoqlarini kengaytirish va yangi bozorlarni ochish imkoniyatiga ega bo'ladi. Sanoat tarmoqlari, xususan, qishloq xo'jaligi va to'qimachilik sanoatining o'sishi, mamlakatning umumiy iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Ta'lim va kadrlar tayyorlash: O'zbekiston JSTga qo'shilish jarayonida malakali kadrlar tayyorlash masalalariga alohida e'tibor qaratishi zarur. Yangi texnologiyalarni qo'llash va global bozorga integratsiya qilish uchun zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lgan mutaxassislar kerak. Ta'lim tizimini takomillashtirish va kadrlar malakasini oshirish bu jarayonning muvaffaqiyatli amalga oshirilishiga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- 1.Xusanov, M. (2017). "O'zbekistonning Jahon Savdo Tashkilotiga qo'shilishining eksport va import dinamikasiga ta'siri." Iqtisodiy va moliyaviy tahlil jurnali.
- 2.Raxmonov, S. (2018). "Jahon Savdo Tashkilotiga qo'shilish va uning O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'siri." Xalqaro iqtisodiyot.
- 3.Nurmatov, T. (2020). "Jahon Savdo Tashkiloti: JSTga qo'shilish jarayonida yuzaga keladigan imkoniyatlar va risklar." Xalqaro tijorat.
- 4.Qodirov, A. (2019). "O'zbekistonning savdo siyosati va Jahon Savdo Tashkiloti: o'zgarishlar va istiqbollari." Global iqtisodiy rivojlanish.
- 5.Komilov, D. (2021). "Savdo aloqalarini liberallashtirish va iqtisodiy integratsiya." Iqtisodiy tahlil va innovatsiyalar.

**Research Science and
Innovation House**

